

Forn d'obra de Calderols

Matadepera

Ubicació

Comarca: Vallès Occidental
Lloc/Adreça: Ronda del Camí de Calderols, s/n
Alçada: 484

Coordenades:

Latitud: 41.610733777108
Longitud: 2.0155084133148
UTM Est (X): 417971
UTM Nord (Y): 4607026

Classificació

Número de fitxa 08120 - 105
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Element arquitectònic
Estil / època: Medieval Modern
Segle XV-XVII
Estat de conservació Bo
Notes de conservació: Cal mantenir el perímetre estructural net de vegetació tant arbòria com arbustiva i herbàcia per evitar que les arrels i les soques malmetin tan l'estructura de protecció com el forn.
Protecció Legal
Tipus de protecció: BPU
Observacions protecció: Número 21 del Catàleg de Béns a protegir (Pla d'Ordenació Urbanística Municipal).
Tipologia A de la normativa específica pels elements arqueològics (Fitxa número 20 del Catàleg de Béns a protegir del Pla d'Ordenació Urbanística Municipal).
Data aprovació: dt., 22/09/2009 - 12:00
Número inventari Sí (CC.AA)
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil

Ús actual:	Cultural
Titularitat	Pública
Titular:	Ajuntament de Matadepera (Plaça de l'Ajuntament, 1 – 08230 – Matadepera)
Autoria de la fitxa	Jordi Montlló Bolart
Data de registre de la fitxa:	dt., 22/12/2020 - 11:22

Descripció

Forn d'obra que es localitza a l'extrem sud de l'actual urbanització del Pla de Sant Llorenç. Geològicament, el jaciment s'ubica entre l'alternança dels gresos silicis i argiles, amb els conglomerats heteromètrics del període Eocè, que conformen el gruix de les elevacions muntanyenques de Sant Llorenç i les calcàries micrítiques i dolomies.

Físicament està situat en el marge superior dret del torrent de la Font de Querol, per damunt de l'espai de màxima amplada de la llera, en la confluència amb el torrent de Calderols, afluent del torrent del Salt que desaigua a la riera de les Arenes pel seu vessant hidrogràfic esquerre.

És de planta quadrangular, amb tiratge vertical i doble cambra. Està construït realitzant un rebaix en el marge. De dalt a baix es localitza en primer lloc, la cambra de cocció o laboratori (amb indicis de la portella d'accés), la graella amb els fumerals i a la part inferior, per sota el nivell de l'actual carrer, la fogaina o cambra de combustió, amb una columna central.

De la cambra de cocció o laboratori es conserven les estructures muraries nord (0'75 m d'alçada màxima per 2'45 m de llargada amb restes d'una possible portella d'accés), est (0'75 m d'alçada màxima per 0'65 m conservats dels 2'76 m originals) i oest (0'75 m d'alçada per 1'95 m de llargada conservats dels 2'84 m originals).

La graella, és de planta rectangular; dels 3 m originals només en conserva 2'10 m de llargada per una amplada de 2'45 m; el gruix de la plataforma oscil·la entre 1'15 m i 1'05 m. Les fumeroles estan distribuïdes regularment, alineades de cinc en cinc. Se'n conserven 19 de les 26 originàries i el seu diàmetre interior mesura entre 0'11 m i 0'22 m. En superfície el retall és rectangular.

La fogaina o cambra de combustió es conserva gairebé sencera. Els murs nord i oest mesuren 2'90 m i 2'68 m de llargada per 1'65 m d'alçada. En l'angle format pels dos murs hi ha una pilastra de reforç de 0'30 m de costat. La paret est mesura 2'64 m per 1'65 m d'alçada i la sud 2'68 m per 1 metre d'alçada. En aquesta darrera estructura mural és on s'hi obre la boca d'alimentació de la fogaina, de 0'75 m d'amplada.

Aproximadament al centre, hi ha la columna de terra cuita que sustenta la graella. Mesura 1'65 m d'alçada per 0'60 a 0'75 m de diàmetre.

El forn està protegit per una estructura de formigó integrada en el marge, de 0'15 m d'amplada amb basament de 0'40 cm reforçat amb vares d'acer. El cobert, és de fusta amb el vessant inclinat cap a la part posterior per facilitar l'evacuació de les aigües cap el torrent. Està protegit per una xapa exterior. Se sustenta a partir de quatre pilars i dues bigues travesseres de fusta melis, collats a un basament de formigó de 0'50 m de costat. Al davant, entre pilar i pilar s'hi ha col·locat una barana, també de fusta. A mà dreta, hi ha un plafó realitzat amb ferro Corten amb una làmina explicativa en color.

Observacions:

Antigament, en aquesta zona hi havia un dels dos ramals procedents del Camí Ral que transcorria per la riera de les Arenes, i que es desviava cap el nord-est travessant el torrent de la Font de Querol prop del mas de Calderols o mas Calderols de les Arenes, enllaçant amb el camí dels Monjos fins al capdamunt de la Mola. També es conserva un tram del camí que menava a Can Solà del Pla.

Història

Segons indica Canyameres (2001), el forn d'obra podria estar relacionat en un primer moment amb el mas rònec de Calderols. Ara bé, l'any 1490, sembla ser que el propietari del mas Solà de la Font, o Solà del Racó, adquireix Calderols com a propietat en ruïnes. Per tant, l'antic mas i les terres restarien aglevades al mas Solà de la Font.

L'any 1609, Jaume Solà ven a Antic Roure un tros de bosc de dues quarteres de cabuda, de pertinences del mas Calderols. I en l' "*Apeo de todas las fincas y heretades del termino municipal de Matadepera, arrelgado a la canación del año 1768*", s'esmenta una peça de terra (núm. 17) amb el nom de "forn de J. Roure", que se situa a l'interior de la propietat núm. 49 de M. Torrella, ens els camps anomenats de Vinyet i Calderols, forn que quedaria ubicat al sud del mas Solà del Pla i podria coincidir amb el forn anomenat de Calderols.

El forn quedà colgat fins que a la segona meitat dels anys seixanta del segle XX es projecta la urbanització del sector. Amb l'arrossegament de terres i terraplenat per tal d'unir les dues ribes del torrent de la Font de Querol, les màquines el van escapar, posant-lo així al descobert, sense que s'hi fes cap actuació.

Així va restar fins que una vintena d'anys després, l'any 1985, Miquel Ballbé, en el seu llibre "Masos i Pairalies de Matadepera", parla d'un forn de tipologia ibera. El mateix autor, tres anys després, a les "Monografies vallesanes" publica el següent text " (...) Un altre forn d'aquest tipus, al costat mateix del que ja hi havia al mas de Calderols de les Arenes, resta tapat per les terres posades durant l'anivellació d'un carrer. Hom diu que està molt ben conservat i sencer". Posteriorment altres autors com Mauri (Mauri: 2006) o Oller (Oller: 2012) s'interessaran en el forn i finalment, tan les restes del forn com les restes del mas de Calderols, s'inclouen a la Carta Arqueològica del Vallès Occidental.

Finalment, l'actuació es du a terme entre els anys 2016-2017 en el marc del "Projecte d'Intervenció en el Patrimoni Arqueològic de Matadepera 2016-2017 promogut per la regidoria de cultura de l'Ajuntament amb el suport de l'Associació de Veïns del Pla de Sant Llorenç del Munt.

El projecte d'intervenció es va dur a terme en tres fases: la primera entre el 14 d'octubre i el 4 de novembre de 2016, que va consistir en la neteja i excavació arqueològica. La segona fase, entre el 21 d'agost i el 8 de setembre de l'any 2017, amb la construcció d'una estructura amb coberta per a protegir el forn. La darrera fase, va consistir en la museïtzació definitiva del conjunt.

La direcció tècnica va anar a càrrec de l'arqueòleg Xavier Font, amb la col·laboració de l'arqueòloga Maria Carme Carmona, i l'arquitectònica d'Anna Rabassa. L'empresa executora de les obres fou C. *Gutés, Gestió i serveis a la construcció*, de Matadepera.

Durant l'excavació es van extreure varis fragments de teula; alguna pedra de cuïta de calç, un fragment de vora de ceràmica vidrada en verd, un fragment informe del mateix color. Finalment, també van sortir fragments de rajols i maons quadrangulars (de 18 cm de costat per un gruix de 5 a 6 cm), dels quals en destaca un amb decoracions amb incisions en ziga-zaga. La peça més interessant per fer una aproximació cronològica fou un fragment de vora d'escudella amb decoració interior de cercles concèntrics, que situen la

vida del forn en un període cronològic entre els segles XV i XVII.

Bibliografia

AJUNTAMENT de Matadepera (2009). Pla d'Ordenació Urbanística Municipal de Matadepera. Tomo IV. Catàleg de Béns.

ARGANY, Isabel; FONT, Xavier; JUAN-MUNS, Núria (2008). Pla Especial de Protecció del Patrimoni Arqueològic i Arquitectònic de Matadepera. Ajuntament de Matadepera.

ARTIGAS, Miquel (1983). Estudi de les Intervencions Immobiliàries a Matadepera durant el període 1961-1980. Pla General d'Ordenació de Matadepera.

ARXIU MUNICIPAL DE MATADEPERA. *Apeo de todas las fincas y heredades del término municipal de Matadepera, arreglado a la canación del año 1768.*

BALLBÈ, Miquel (1985). Masos i pairalies de Matadepera. Caixa d'Estalvis de Terrassa. Ajuntament de Matadepera.

BALLBÈ, Miquel (1988). Matadepera. Pagesos i menestrals. Monografies Vallesanes, 9. Editorial Egara. Terrassa.

COLOMER, Sergi; FONT, Xavier; JUAN-MUNS, Núria (1988). Carta Arqueològica del Vallès Occidental. Arxiu d'Inventari del Patrimoni Arqueològic de Catalunya. Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya. Inèdit.

FONT SEGURA, Xavier (1985): Memòria de la campanya d'excavació urgència del forn de les Pedritxes - Matadepera. Servei d'Arqueologia de la Generalitat de Catalunya.

FONT SEGURA, Xavier (2017). Memòria de les intervencions arqueològiques preventiva i de cobriment-protecció del forn de Calderols. Matadepera (Vallès Occidental). 2016-2017.

MAURI, Alfred (2006). La configuració del paisatge medieval: el comtat de Barcelona fins al segle XI. Tesi Doctoral Universitat de Barcelona. <http://hdl.handle.net/10803/2065>. Element núm. 1692 I, p 81.

OLLER, Joan (2012). El territori i poblament del Vallès en època antiga. Del sorgiment de la societat ibèrica a la romanització. Segles VI aC. – II dC. Estudi arqueomorfològic i històric. Tesi Doctoral Universitat Autònoma de Barcelona, p 91 i 163.

TRAVÉ, Esther; PADILLA, José Ignacio. (2013). *Alfares, hornos y producción de cerámica en la Cataluña Medieval y Moderna: una reflexión para su estudio*, dins *Territorio, Sociedad y poder, revista de estudios medievales*, 8, p. 105-132.

Enllaços d'interès:

[Inauguració de la museització del forn](#)

<http://calaix.gencat.cat/handle/10687/96713?locale-attribute=ca>

